

Dobrý den,

po formální stránce mám k vašemu projektu pouze jednu připomínku: nemáte časový harmonogram, tedy kdy bude výzkum proveden a jak budou prezentovány jeho výsledky. Jinak je váš projekt po formální stránce pečlivě vypracován.

Po stránce obsahové je podle mne váš výzkum trochu problematický v tom, že mícháte dohromady rasismus a xenofobii z cizinců. Neboli, problém, který zkoumáte, jak se mi zdá, se týká spíše vztahu k cizincům. Stereotyp cizince, který bere práci, to je nejspíše Ukrajinec, ale je rasově odlišný?, já bych řekl, že ne. Navíc nejvíce rasových předsudků se asi vztahuje k Romům a jsou to asi nejvíce právě Romové, kterým Ukrajinci berou práci. Jiná věc je nezaměstnanost a rasismus v regionu – také to tam máte.

Shrnuto. Jedna hypotéza: jsem dlouhodobě nezaměstnaný a roste u mne rasová nesnášenlivost. Druhá hypotéza: V regionu s vysokou dlouhodobou nezaměstnaností rostou i rasové předsudky (obecně, nejen u nezaměstnaných). Ad druhá hypotéza: prosté srovnání regionů by pro analýzu bylo nedostatečné, protože se nedají vyloučit pravděpodobné společné příčiny nezaměstnanosti a rasových problémů, potřebovali byste to tedy srovnat v čase. Ad první hypotéza: myslím si, že za prvé jde spíše o nesnášenlivost k cizincům, než o nesnášenlivost rasovou.

Technické připomínky máte vepsány přímo do textu.

Kováčik, Kulhánková, Vašek

Vztah nezaměstnanosti a vytváření rasových předsudků

Předmět a cíl výzkumu:

V řadě regionů České republiky stále přibývá osob, které dlouhodobě nenacházejí uplatnění na trhu práce. Dlouhodobá nezaměstnanost je označována za hrozbu moderní doby nejen z hlediska ekonomického, ale též kvůli sociálně patologickým jevům s lidmi dlouhodobě nezaměstnanými spojovaným. Mezi nejdiskutovanější problém vyžadující komplexní řešení jsou projevy rasové nesnášenlivosti a rasová diskriminace. Cílem výzkumu je zjistit, zda má dlouhodobá absence zaměstnání vliv na vytváření předsudků u dlouhodobě nezaměstnaných a pokusit se charakterizovat nejčastější typy předsudků a jejich projevy, které by bylo možné v regionech s vysokou mírou dlouhodobé nezaměstnanosti očekávat. Potvrzením domněnky o vztahu těchto konceptů by byla též empiricky ověřena frustračně-agresivní teorie vytváření předsudků.

Jakoukoliv jen trochu složitější teorii empiricky určitě neověříte, nanejvýš tak můžete zamítnout hypotézy, které by ji vyvracely. Například potvrzení (prozatímní přijetí) vašich hypotéz zcela určitě nijak nepotvrzuje frustračně-agresivní teorii, teorie, to je věc volby.

Výzkumná otázka: Má dlouhodobá nezaměstnanost vliv na vytváření rasových předsudků u lidí dlouhodobě nezaměstnaných?

Ale jak vidím z vašeho výběru populace, tak vám nakonec nejde jen o dlouhodobě nezaměstnané, ale srovnáváte je i s nezaměstnanými a se zaměstnanými, takže se nebojte tu hlavní výzkumnou otázku formulovat obecněji. Jde o to, že ne každý si takový projekt čte celý, že jo, kouknu se na hlavní výzkumnou otázku a řeknu si, no to je blbost, vždyť oni to asi s ničím nesrovnávají a odhazují projekt do koše, přitom to tak není. Neupínejte se hned od začátku na nezaměstnanost dlouhodobou, to že je definována jako sociální problém ještě neznamená, že všechno ostatní musí jít stranou.

Dílčí otázky:

- Jak velkou roli ve vytváření rasových předsudků hraje právě délka (dlouhodobé)nezaměstnanosti?
- Je možné rasové předsudky vytvořené vlivem dlouhodobé nezaměstnanosti nějak charakterizovat?
- K jakým formám projevu rasových předsudků takto vzniklých obvykle dochází?

Kontext výzkumu:

U dlouhodobě nezaměstnaných dochází vlivem ekonomické nejistoty, přerušení vztahů s pracující většinou, dezorganizací času a dalších k deprivaci a k frustraci z neúspěchu při hledání zaměstnání (Buchtová a kol:2002), který je s prodlužující se dobou nezaměstnanosti stále pravděpodobnější. V souvislosti s dlouhodobou nezaměstnaností se objevují sociálně patologické jevy zahrnující i rasové problémy. V žádné dostupné literatuře však zmínka o rasových problémech není rozvedena, rasové problémy související s dlouhodobou nezaměstnaností nejsou blíže specifikovány stejně jako nebyl dosud empiricky ověřen vliv dlouhodobé nezaměstnanosti na vytváření předsudků. (Zkoumána a rozebírána je pouze rasová diskriminace při udělování zaměstnání)

Při hledání odpovědi na výzkumnou otázku je možno užít jedné z teorií vytváření předsudků:

Teorie frustračně-agresivní, tzv. obětního beránka, kdy jsou příčiny vlastního neúspěchu hledány u jiných objektů.

Rasové předsudky rozumíme jako nepodložená přesvědčení týkající se skupiny lidově považované za rasu, obvykle spojené s její méněcenností. Koncept dlouhodobé

nezaměstnanosti definujeme jako stav, kdy lidé chtějí pracovat a hledají si práci, ale nemohou žádnou najít po dobu nejméně 12 měsíců.

Provedení výzkumu

Při výzkumu bude užito vícestupňového náhodného výběru, při němž budou z regionů ČR náhodně vybrány tři. Z každého z těchto regionů bude dále náhodně vybrán jeden okres, v tomto okrese bude dotazníkovým šetřením zkoumán. Pro výběr vzorku nezaměstnaných a doručení dotazníků bude využito pomoci místních úřadů práce. Navrhovaná velikost vzorku je 100 jedinců (může být změněna s ohledem na početnost populace nezaměstnaných v daném okrese).

V tomto oddíle bych spíše čekal, že budete psát více o metodě dotazování a analyzování, vůbec není na škodu napsat, že půjde o dotazník a o kvantitativní analýzu dat s použitím SPSS.

Je zbytečné provádět vícestupňový výběr za účelem získání vzorku 300 respondentů, protože takový vzorek stejně není reprezentativní.

Dále budou srovnávána statistická data o míře dlouhodobé nezaměstnanosti v regionech a zaznamenaných rasově motivovaných trestných činů a přestupků v těchto regionech.

Viz. celkový komentář na začátku.

S provedením výzkumu mohou nastat problémy s doručením dotazníku vzorku nezaměstnaných a návratností dotazníků. Také je nutné brát ohled na možná omezení ze strany pracovních úřadů.

No hlavní problém by asi byl, že to rozdává úřad práce, museli byste si dát velkou práci, aby vám lidé věřili, že je to opravdu anonymní, jinak by asi docházelo ke zkreslení při odpovídání.

Zkoumaná populace

Populace dlouhodobě nezaměstnaných občanů České republiky starších 18 let.

No počkat, jen o kousek výše píšete: „náhodně vybraný vzorek z populace zaměstnaných, krátkodobě nezaměstnaných a dlouhodobě nezaměstnaných“

Pro umožnění interpretace dat bude též zkoumána populace zaměstnaných a krátkodobě nezaměstnaných občanů České republiky starších 18 let.

Aha, no ale myslím si, že není důvod rozdělovat to do dvou populací, to byste v tom mohli klidně pokračovat dál a nasekat si populace podle věku nebo podle délky nezaměstnanosti,

kolik byste jen chtěli. Slyšeli jste někdy o břitvě Occamově a nominalistů? No třeba ještě uslyšíte, ale na sociologii těžko.

Operacionalizace

Operacionalizace základních pojmů bude soustředěna na charakterizování dlouhodobé nezaměstnanosti a nalezení ukazatelů popisujících vytvářené předsudky a formy jejich projevu.

nezaměstnanost:

- délka nezaměstnanosti (Jak dlouho je respondent nezaměstnaný?)
- kvalifikace a vzdělání - nutné pro pozdější porovnání s pracující populací (Nejvyšší dokončené vzdělání/ obor)
- rozsah nezaměstnanosti (Míra dlouhodobé nezaměstnanosti v regionech.)

rasové předsudky

- samotná existence rasových předsudků (Otázky na přesvědčení o rovnosti ras apod.)
 - charakter předsudků (Myslíte si, že příslušníci jiné rasy snižují pravděpodobnost vašeho zaměstnání?/ Otázky na představu respondentů o kultuře práce a pracovitosti příslušníků jiné rasy/ Otázky na představu respondentů o každodenním a společenském životě příslušníků jiné rasy)
 - projevy předsudků (Otázky na osobní zkušenosti s projevem rasových předsudků respondentů/ Otázky na možná řešení rasových problémů v dané oblasti respondenty/ Statistické záznamy o projevech rasových předsudků, např. rasově motivované trestné činy)
- Filosofické okénko: Osobně bych se ve výzkumu vůbec vyhnul tomu, abych mluvil o předsudcích. Protože, jakou máte jistotu, že prezentované názory a kvalifikované činy jsou projevem „růstu“ předsudků. Obecněji: myslíte si, že existuje někdo, kdo se neřídí předsudky? Musí být předsudky vždy škodlivé? Třeba mně kdybyste položili ty vaše otázky, tak byste asi zjistili, že vůbec nejsem rasově nesnášenlivý, a opravdu nejsem, možná i proto, že s lidmi odlišné rasy nepřicházím příliš často do kontakt. Ale když se mnou do tramvaje nastoupí stejnými dveřmi pět Romů, tak si při vystupování zcela jistě zkontroluji zda je má peněženka na svém místě. Tak jak to se mnou je? Předsudky obvykle fungují v praxi trochu jinak než na úrovni dotazníku a asi bychom se bez nich v každodennosti jen těžko obešli, jsou velmi praktické. A mohou být i škodlivé v situacích, kde nemají co dělat (třeba ze zákona) a v situacích, kdy jim konkrétní zkušenost zcela jasně odporuje, ale přesto na nich trváme – trváte na svém obecném předsudku bez ohledu na svou zkušenost s konkrétním člověkem, to už je pak trochu divné.

Praktické užití výsledků

Výsledky mohou z jiného pohledu osvětlit problém nezaměstnanosti a mohou být užity při řešení komplexních rasových problémů především v problematických oblastech.

Tady by v ideálním případě mělo být napsáno i které organizace - instituce váš výzkum může zajímat.

Bibliografie: (Dle vzoru sociologického časopisu)

Allport G. W. 2004, *O povaze předsudků*, Praha: PROSTOR

Benoit-Guilbot O., Galie D. (ed) 1994, *Long-Term Unemployment*, London: Printer Publisher

Bohatová V., Kouda J. 2005, „Hledej práci (nebo žebráckou hůl)“, *Ekonom*, 12:16-17

Buchtová a kol. 2002, *Nezaměstnanost psychologický, ekonomický a sociální problém*, Praha: Grada Publishing

Buchtová B. 1998, „Sebereflexe dlouhodobé ztráty zaměstnání“, *Sociální politika*, 4: 13-14

Buchtová B. 2003, „Zpráva o výzkumu dlouhodobě nezaměstnaných v České republice“, In: *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*, ed. by Mareš P., Sirovátka T., Brno: Masarykova univerzita v Brně. Fakulta sociálních studií

Frištenská H. 1998, „Pojmy xenofobie, rasismus, rasové násilí a rasová diskriminace“, In: *Výchova k toleranci a proti rasismu. Sborník.*, ed. by Šišková T., Praha: Portál

Gallie D., Kostova D., Kuchar P. 2001, „Social consequences of unemployment: an East-West comparison“, *Journal of European Social Policy*, 1:39-54

Jurajda Š., Mnich D. 2003, „Understanding Czech Long-Term Unemployment“, In: *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*, ed. by Mareš P., Sirovátka T., Brno: Masarykova univerzita v Brně. Fakulta sociálních studií

Juríčková V., Košta J. 1995, „Dlhodobá nezamestnanosť a jej sociálne dosledky v Slovenskej republike“, *Sociológia*, 1-2: 45-49

Koudelka F. 1993, „Nezaměstnaní, jejich postoje a představy“, *Sociální politika*, 6: 9-11

Mareš P. 1994, *Nezaměstnanost jako sociální problém*, Praha: SLON

Mareš P., Sirovátka T., Vyhliđal J. 2003, „Dlouhodobě nezaměstnaní, životní situace a strategie“, *Sociologický časopis*, 1: 37-54

Mišovič J. 1995, „K některým projevům národnostní a rasové nesnášenlivosti v České republice“, *Pohledy. Revue pro politiku, ekonomii, sociologii a historii*, 5: 22-26

Vavrečková J. 1998, „Fenomén dlouhodobé nezaměstnanosti hrozbou moderní doby“,
Sociální politika, 3:11-13

Váš projekt není z nejhorších, po formální stránce je zodpovědně vypracovaný nedostatky
máte vepsány výše, hodnotím jej 10 body z 15 možných.

S pozdravem

Kamil Mareš.